

กรมอนามัย
ศูนย์อนามัยที่ ๘ อุตรดิตถ์

KM

DM กรมจัดการข้อมูลและความรู้

โรคชิคุนคุนยา Chikungunya fever

ชื่อผู้สรุป : นางสาวพรพิมล บุตะลา ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ

ที่มาของข้อมูลหรือแหล่งความรู้ : กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

วันที่ : ๒๔/๘/๒๕๖๓

โรคไข้ปวดข้อยุงลาย หรือ โรคชิคุนคุนยา (Chikungunya หรือ Chikungunya fever) เป็นไวรัสชนิดมีแมลงเป็นพาหะโรค (Arbovirus) โดยรังโรค คือ ลิง หนู นก และอาจเป็นสัตว์มีกระดูกสันหลังอื่นๆซึ่งยังไม่ทราบแน่ชัดว่ามีสัตว์อะไรอีกบ้าง แต่ในช่วงมีการระบาดของโรค รังโรค คือ คน

แมลงที่เป็นพาหะโรคชิคุนคุนยา คือ ยุงลาย ชนิดเดียวกับที่เป็นพาหะโรคไข้เลือดออก หรือ โรคเดงกี Hemorrhagic fever หรือ Dengue fever โดยยุงลายที่เป็นพาหะโรคไข้ปวดข้อยุงลาย คือ ยุงลายบ้าน Aedes aegypti และ ยุงลายสวน Aedes albopictus skuse เนื่องจาก เป็นโรคเกิดจากยุงลายชนิดเดียวกันเป็นพาหะ จึงพบโรคทั้ง ๒ โรคได้พร้อมๆกัน ซึ่งอาการของโรคทั้ง ๒ ยังคล้ายคลึงกันอีกด้วย แต่โรคไข้เลือดออกจะรุนแรงกว่า โรคไข้ปวดข้อยุงลาย พบได้ในทุกอายุ รวมทั้งทารกในครรภ์เมื่อมารดาติดเชื้อไวรัสนี้ (พบได้น้อย) ไปจนถึงผู้สูงอายุ และโอกาสเกิดโรคใกล้เคียงกันทั้งในผู้หญิงและในผู้ชาย

อาการของโรคไข้ปวดข้อยุงลาย เป็นอาการเฉียบพลัน เกิดภายหลังได้รับเชื้อไวรัสชิคุนคุนยา (ถูกยุงลายมีเชื้อกัด) ประมาณ 1-12 วัน ระยะฟักตัวของโรค) ส่วนใหญ่ประมาณ 2-5 วัน โดยมีอาการหลัก คือ

- มีไข้ ไข้สูงทันที (อุณหภูมิมักสูงถึง 40 องศาเซลเซียส) แต่บางคนอาจมีไข้ต่ำได้
- ปวดกล้ามเนื้อ และปวดข้อมาก ทอยยปวดที่ละข้อ ซึ่งปวดได้หลายข้อ มักเป็นกับข้อเล็กๆ เกิดทั้งข้อด้านซ้ายและด้านขวา
- มีผื่นแดงคล้ายไข้เลือดออกขึ้นในบริเวณลำตัว แต่บางครั้งอาจพบที่แขน ขา ได้ด้วย
- ปวดศีรษะ ปวดตา ตาแดง ตากลัวแสง (เห็นแสงสว่างแล้วน้ำตาไหล) และอ่อนเพลีย

โดยทั่วไปจะมีไข้อยู่ประมาณ 2 วัน แล้วไข้ลงทันที แต่อาการอื่นๆจะคงอยู่อีกประมาณ 5-7 วัน โดยเฉพาะอาการปวดข้อ ข้ออักเสบ อาจเป็นอยู่นานเป็นเดือน หรือ บางคนเป็นปี หรือ หลายๆปี

การป้องกัน ปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนป้องกันโรคไข้ปวดข้อยุงลาย วิธีป้องกันโรคนี้ที่ดีที่สุด คือ การป้องกันยุงกัด และการกำจัดยุง การป้องกันยุงกัด เช่น ในถิ่นระบาด ควรสวมเสื้อแขนยาว กางเกงขายาว การทายากันยุง ใช้ยาไล่ยุง ใช้มุ้งกับเด็กๆที่นอนในบ้านถึงแม้เป็นช่วงกลางวัน การกำจัดยุง ต้องร่วมมือกันทั้งในครอบครัวและในแหล่งชุมชน และต้องปฏิบัติสม่ำเสมอ โดยเพิ่มความเข้มในช่วงหน้าฝน และหลังฤดูฝน ซึ่งเป็นช่วงยุงวางไข่ กำจัด หรือ คว่ำภาชนะทุกชนิดที่ก่อให้เกิดน้ำขัง

การนำสิ่งที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในองค์กร

สามารถนำความรู้เรื่องโรคชิคุนคุนยา ไปเผยแพร่ให้กับประชาชนในเขตสุขภาพที่ ๘ และบุคลากรในศูนย์อนามัยที่ ๘ อุตรดิตถ์ แนวทางในการป้องกัน การปฏิบัติตัวร่วมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อม การทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย จุดเสี่ยงที่จะทำให้เกิดโรคชิคุนคุนยาได้

บทเรียนที่ได้รับ ได้เรียนรู้โรคชิคุนคุนยา อาการและแนวทางในการป้องกันโรคชิคุนคุนยา

เห็นชอบ

นางสาวสุกัญญา คณะวาปี
หน.กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยเรียน

อนุมัติ

พญ.ทิพา ไกรลาศ
ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรดิตถ์

กรมอนามัยส่งเสริมให้คนไทยสุขภาพดี